

ІННОВАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Антоненко С. О.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЯМИ НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

На сучасному етапі розвитку вітчизняної економіки можливо виокремити таку головну тенденцію, як глобалізація. Все більше стираються бар'єри національних економік та створюється глобальний ринок. За таких умов питання забезпечення конкурентоспроможності підприємства набувають нового сенсу, що створює нові виклики для вітчизняних підприємств.

Одним з ключових аспектів конкурентоспроможності підприємства є його діяльність в сфері розробки, впровадження та управління інноваціями. А враховуючи останні тенденції розвитку глобального ринку, управління інноваціями є вже одним з елементів системи економічної безпеки підприємства та необхідним елементом для забезпечення його виживання.

На вітчизняних підприємствах існує цілий ряд факторів, що зумовлюють невідкладну необхідність інтеграції інновацій у бізнес-процеси: старіння обладнання, неконкурентна якість продукції, високі операційні витрати та загальне зниження ефективності діяльності [1]. Проте багато хто з керівників ігнорує вищезгадані фактори, що суттєво знижує конкурентоздатність їх компаній.

Дослідивши діяльність промислових підприємств та підприємств сфери послуг нами було виділено наступні проблемні питання в управлінні інноваціями на вітчизняних підприємствах [1–3]:

- 1) відсутність культури інновацій;
- 2) відсутність чіткої державної політики в галузі розвитку інновацій та побудови економіки, заснованої на нововведеннях;

- 3) нерозвинута інноваційна інфраструктура;
- 4) проблеми фінансування інноваційної діяльності;
- 5) реактивний підхід до змін у середовищі функціонування компаній.

Очевидно, що перші три проблемні моменти є досить глобальними і вирішуватись мають на рівні держави. Культура інновацій є одним з найголовніших моментів, який потягне за собою загальне пожвавлення інноваційної діяльності. Для її побудови державні органи мають стати локомотивом у впровадження сучасних підходів до управління, зберігання даних, надання послуг тощо.

Крім того держава має чітко регламентувати інноваційну діяльність та сприяти такому підходу до ведення бізнесу. В першу чергу мають бути запроваджені реально дієві підходи на механізми для захисту прав інтелектуальної власності. По-друге, мають бути створені прозорі умови для залучення іноземних інвестицій (відсутність корупції, прості і зрозумілі господарські та податкові закони тощо). По-третє, держава має відігравати активну роль в міжнародному процесі трансферту технологій.

Інноваційна інфраструктура в Україні ще розвивається і не охоплює всі ланки інноваційного процесу. Це виражається в відсутності системного підходу до забезпечення відповідними послугами у сфері інноваційної діяльності. Крім того немає достатньої кількості бізнес-інкубаторів, венчурних фондів, центрів трансферту технологій які мають забезпечувати належну підтримку діяльності винахідників, раціоналізаторів, науковців, які мають завершені науково-технічні розробки. Крім того самі підприємства не прагнуть створення міцних комунікаційних зв'язків для обміну технологіями та реалізації інновацій на практиці [2].

Проте, найбільш болючим питанням є фінансування інноваційної діяльності. Станом на 2015 рік 97,2 % фінансування становили власні кошти підприємств (в той час як 2014 на них припадало 84,96 %) [1]. Фактично, це означає, що підприємства не мають доступу до інших джерел фінансування, що є наслідком слаборозвинутої інноваційної інфраструктури. Зазвичай, у розвинутих країнах технологічних новаторів власні кошти складають не більше 20 %, решта ж припадає на інвесторів, що зацікавлені у розробках [3].

На мікроекономічному рівні, на якому реально здійснити певні зміни проблеми інноваційної активності сховані і реактивному підході до змін у компанії. За таких умов впровадження нововведень є реакцією на зміни середовища функціонування, що, фактично, знецінює зміну і вбиває її інноваційну природу. Для подолання цієї проблеми необхідно розуміти, що в сучасному світі процес управління інноваціями чітко корелює з процесом стратегічного управління на підприємстві. Обидва процеси ґрунтуються на аналізі на прогнозах майбутніх змін. Метою обох процесів є реакція на зміни середовища до їх фактичного настання, що дозволяє випередити конкурентів та забезпечити сильні позиції на ринку. В цілому, етапи реалізації управління інноваціями на підприємствах подібні до етапів реалізації стратегії, а саме [1]:

- 1) встановлення мотивів інноваційного розвитку підприємства та основних його напрямків;
- 2) встановлення пріоритетних цілей для різних часових горизонтів (оперативні, тактичні та стратегічні цілі управління інноваціями);
- 3) визначення завдань підприємства в інноваційному аспекті, що характеризуються кількісними показниками, в розрізі загальних завдань діяльності;
- 4) розробка інноваційної політики підприємства, яка визначає всі відносини, правила та порядок дій;
- 5) моніторинг інноваційної діяльності підприємства, що дає можливість порівняти фактичні та бажані результати та внести корективи.

Отже, у підсумку можна сказати, що проблеми управління інноваціями на вітчизняних підприємствах зумовлені як зовнішніми чинниками (відсутність підтримки держави, відповідної інфраструктури, фінансування), так і зовнішніми (обмежені ресурси, використання застарілих управлінських підходів). Для розв'язання існуючих проблем необхідно застосовувати комплексний підхід, яких дозволить охопити як макро- так і мікрорівень. На рівні держави необхідно забезпечити формування інноваційної культури, в першу чергу це можливо через систему закладів освіти та науки, а також через реформацію державних інститутів відповідно до вимог сучасного інформаційного суспільства. Підприємства разом з державою мають сприяти розвитку інноваційної інфраструктури, яка стане

підтримкою на всіх етапах створення нововведень. І, нарешті, на локальному рівні конкретного підприємства, керівники мають забезпечити використання сучасних управлінських концепцій, залучення зовнішнього фінансування та інноваційну активність своєї компанії.

Список використаних джерел:

1. Гринько Т. В. Особливості управління інноваціями на промислових підприємствах України / Т. В. Гринько // Управління розвитком : зб. наук. праць ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – Вип. 4. – С. 7–14.
2. Гринько Т. В. Формування інноваційної інфраструктури України як основа активізації інноваційної діяльності підприємств [Електронний ресурс] / Т. В. Гринько. – Режим доступу : http://vlp.com.ua/files/69_1.pdf
3. Тюха І. В. Проблеми інноваційної діяльності в Україні та на вітчизняних підприємствах [Електронний ресурс] / І. В. Тюха, В. А. Кузнецова. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4545>
4. Крупский А. П. Подходы к потребности предприятия во внедрении инноваций / А. П. Крупский, Т. В. Гринько // Economics, management, law: innovation strategy: Collection of scientific articles. – China, Zhengzhou: Henan Science and Technology Press, 2016. – P. 109–115.

К. е. н. Бараннік В. О., д. т. н. Шевцов А. І.

*Регіональний філіал Національного інституту стратегічних досліджень
в м. Дніпро (Україна)*

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ДЕРЖАВИ (ПІДПРИЄМСТВА): НЕ ВСЕ ТО ЗОЛОТО ЩО БЛИЩИТЬ

В загальному плані інноваційний тип розвитку характеризується «перенесенням акценту на використання принципово нових прогресивних технологій, переходом до випуску високотехнологічної продукції, прогресивними організаційними і управлінськими рішеннями в інноваційній діяльності, що стосується як мікро-, так і макроекономічних процесів розвитку: створення технопарків, технополісів, проведення політики ресурсозбереження, інтелектуалізації всієї виробничої діяльності, софтизації та сервізації економіки» [1].

Водночас, переважна більшість фахівців (і теоретиків і практиків) розглядають інноваційний тип розвитку як беззаперечний позитив, не надаючи